

H. C. Andersen: Eventyr 156: Hvad gamle Johanne fortalte. (1872) Originalversion. Bemærk: der er indsat blanklinjer undervejs, markeret med tegnet - for at linjerne i de to kolonner kan matche. Linje-forskubbelser kan, beklageligvis, opstå alligevel pga. såkaldt konverterings-divergens; læsning ´på tværs´ bør dog være muligt.	H. C. Andersen - Eventyr 156: Hvad gamle Johanne fortalte (1872) Sprogjusteret version ved Ivan Hansen (2015/2019) © blå tekst = ord ændret i forhold til originalen. (Justering ifølge 1948-sprogreformen er ikke farvemarkeret) Bemærk: der er indsat blanklinjer undervejs, markeret med tegnet - for at linjerne i de to kolonner kan matche. Linje-forskubbelser kan beklageligvis opstå alligevel pga. såkaldt konverterings-divergens; læsning ´på tværs´ bør dog være muligt.
Vinden suser i det gamle Piletræ! Det er som hørte man en Sang; Vinden synger den, Træet fortæller den. Forstaaer Du den ikke, spørg da den gamle Johanne i Fattighuset, hun veed Besked, hun er barnefødt her i Sognet. For Aaringer tilbage, da Kongeveien endnu laae her, var Træet allerede stort og mærkbart. Det stod, hvor det staaer endnu, ud for Skrædderens hvidtede Bindingsværks Huus tæt op til Kæret, som den Gang var saa stort, at Qvæget blev vandet her, og hvor i den varme Sommer de smaa Bønderdreng løb nøgne om og pjaskede i Vandet. Tæt op under Træet var reist af hugne Steen en Milepæl; nu er den falden om, Brombærgrene groe hen over den. Hiinsides den rige Gaardmandsgaard blev den nye Kongevei lagt, den gamle blev Markvei, Kæret en Pyt, overgroet med Andemad; dumpede en Frø ned, skiltes det Grønne ad og man saae det sorte Vand; rundt om groede og groe Muskedonnere, Bukkeblade og gule Iris. Skrædderens Huus blev gammelt og skjævt, Taget en Mistbænk for Mos og Huusløg; Dueslaget faldt sammen, og Stæren byggede der; Svalerne hængte Rede ved Rede paa Husets Gavl og hen under Taget, ret som var her en Lykkens Bo. Det var her engang; nu var her blevet eensomt og stille. Ene og villiedvask levede derinde "sølle Rasmus", som de kaldte ham; han var født	Vinden suser i det gamle piletræ! Det er som hørte man en sang; vinden synger den, træet fortæller den. Forstår du den ikke, spørg da den gamle <i>Johanne</i> i fattighuset, hun ved besked, hun er barnefødt her i sognet. For år tilbage, da kongevejen endnu lå her, var træet allerede stort og mærkbart. Det stod, hvor det står endnu, ud for skrædderens hvidtede bindingsværkshus tæt op til kæret, som dengang var så stort, at kvæget blev vandet her, og hvor i den varme sommer de små bønderdreng løb nøgne om og pjaskede i vandet. Tæt op under træet var rejst af hugne sten en milepæl; nu er den faldet om, brombærgrene gror hen over den. - På den anden side af den rige gårdmandsgård blev den nye kongevej lagt, den gamle blev markvej, kæret blev en pyt, overgroet med andemad; dumpede en frø ned, skiltes det grønne ad og man så det sorte vand; rundt om groede og gror dunhammere, bukkeblade og gule iris. Skrædderens hus blev gammelt og skævt, taget en vækstbed for mos og husløg; dueslaget faldt sammen, og stæren byggede der; svalerne hængte rede ved rede på husets gavl og hen under taget, som var her en lykkens bo. - Det var det engang; nu var her blevet ensomt og stille. Ene og vilje-dvask levede derinde "sølle <i>Rasmus</i>," som de kaldte ham; han var født her,

her, han havde leget her, han havde sprunget over Mark og Gjerde, pjasket som Lille i det aabne Kær, klatret op i det gamle Træ.

Det løftede med Pragt og Deilighed sine store Grene, som det løfter dem endnu, men Stormen havde allerede vredet Stammen lidt og Tiden givet det en Revne, nu har Veir og Vind lagt Jord i Revnen, der voxer Græs og Grønt, ja et lille Rønnebærtræ har der plantet sig selv

Naar i Vaar Svalerne kom, fløi de om Træ og om Tag, de klinede og bødede paa deres Gamle Reder, sølle Rasmus lod sin Rede staa og falde, som den vilde; han hverken klinede eller støttede den; "hvad kan det hjælpe!" var hans Mundheld, og det var ogsaa hans Faders.

Han blev i sit Hjem, Svalerne fløi derfra, men de kom igjen, de troe Dyr. Stæren fløi, den kom igjen og fløitede sin Sang; engang forstod Rasmus at fløite omkap med den, nu hverken fløitede eller sang han.

-

Vinden susede i det gamle Piletræ, den suser endnu, det er som hørte man en Sang; Vinden synger den, Træet fortæller den; forstaaer Du den ikke, spørg da gamle Johanne i Fattighuset, hun veed Besked, hun er klog paa gammel Færd, hun er som en Krønikebog, med Opskrift og gamle Minder.

Da Huset var nyt og godt, flyttede Landsbyskrædderen Ivar Ølse herind med sin Kone Maren; stræbsomme, hæderlige Folk begge to. Gamle Johanne var den Gang et Barn, hun var Datter af Træskomanden, en af de Fattigste i Sognet. Mangt et godt Smørrebrød fik hun af Maren, der ikke havde Savn paa Føden; hun stod sig godt med Herskabsfruen, altid loe hun og var glad, hun lod sig ikke forknytte, sin Mund brugte hun, men ogsaa sine Hænder; hun førte Synaalen ligesaa rapt som Munden, og passede dertil sit Huus og sine Børn; de vare nær ved Dusinet, hele elleve, den Tolvte udeblev.

"Fattigfolk har altid Reden fuld af Unger!" brummede Herremanden, "kunde man drukne dem som Kattekillinger, og kun beholde Een eller To af de stærkeste, saa var det mindre Ulykke!"

"Gud forbarme sig!" sagde Skrædderkonen. "Børn er dog en Guds Velsignelse; de ere

han havde leget her, han havde sprunget over mark og gærde, pjasket som lille i det åbne kær, klatret op i det gamle træ.

Det løftede med pragt og dejlighed sine store grene, som det løfter dem endnu, men stormen havde allerede vredet stammen lidt og tiden givet det en revne, nu har vejr og vind lagt jord i revnen, der vokser græs og grønt, ja et lille rønnebærtræ har der plantet sig selv.

Når **om foråret** svalerne kom, fløj de om træ og om tag, de klinede og ordnede deres gamle reder, sølle *Rasmus* lod sin rede stå og falde, som den ville; han hverken klinede eller støttede den: "Hvad kan det hjælpe?" var hans mundheld, og det var også hans fars.

Han blev i sit hjem, svalerne fløj derfra, men de kom igen, de tro dyr. Stæren fløj, den kom igen og fløjtede sin sang; engang forstod *Rasmus* at fløjte om kap med den, nu hverken fløjtede eller sang han.

Vinden susede i det gamle piletræ, den suser endnu, det er som hørte man en sang; vinden synger den, træet fortæller den; forstår du den ikke, spørg da gamle *Johanne* i fattighuset, hun ved besked, hun er klog på gamle **hændelser**, hun er som en krønikebog, med opskrifter og gamle minder.

Da huset var nyt og godt, flyttede landsbyskrædderen *Ivar Ølse* herind med sin kone *Maren*; stræbsomme, hæderlige folk begge to. Gamle *Johanne* var dengang et barn, hun var datter af træskomanden, en af de fattigste i sognet. Mangt et godt **stykke** smørrebrød fik hun af *Maren*, der ikke savnede **mad**; hun stod sig godt med herskabsfruen, altid lo hun og var glad, hun lod sig ikke forknytte, sin mund brugte hun, men også sine hænder; hun førte synålen lige så rapt som munden, og passede dertil sit hus og sine børn; de var nær ved dusinet, **der var** elve, den tolvte udeblev.

"Fattigfolk har altid reden fuld af unger," brummede herremanden, "kunne man drukne dem som kattekillinger, og kun beholde én eller to af de stærkeste, så var **der** mindre ulykke!"

-

"Gud forbarme sig!" sagde skrædderkonen. "Børn er dog en Guds velsignelse; de er

Fornøjelsen i Huset. Hvert Barn er et Fadervor meer! Er det trangt og man har mange Munde at sørge for, saa spænder man sig stærkere an, finder paa Raad og Gjerning i al Skikkelighed, Vor Herre slipper ikke, naar vi ikke slipper!"

Herregaardsfruen gav hende Medhold, nikkede venligt og klappede Maren paa Kinden; det havde hun mange Gange gjort, ja kysset hende med, men da var Fruen et lille Barn, og Maren hendes Barnepige. De To holdt af hinanden, og det Sindelag slap ikke.

Hvert Aar, ved Juletid, kom fra Herregaarden Vinterforraad til Skrædderens Huus: en Tønde Meel, et Sviin, to Gæs, en Fjerding Smør, Ost og Æbler. Det hjalp der paa Spisekammeret. Ivar Ølse saae da ogsaa ret fornøjet ud, men kom dog snart igjen med sit gamle Mundheld: "Hvad kan det hjælpe!"

Reent og net var der i Huset, Gardiner i Vinduerne og Blomster med, baade Nellike og Balsamine. Navneklud hang i Skilderi-Ramme og tæt ved hang et "Bindebrev" paa Riim, det havde Maren Ølse selv digtet; hun vidste hvorledes Rimene føie sig. Hun var næsten lidt stolt af Familienavnet "Ølse", det var det eneste Ord i det danske Sprog, der rimede paa Pølse. "Det er dog altid at have Noget forud for Andre!" sagde hun og loe. Altid bevarede hun sit gode Humeur, aldrig sagde hun som Manden: "Hvad kan det hjælpe!" Hendes Mundheld var: "Hold paa Dig selv og Vor Herre!" Det gjorde hun og det holdt det Hele sammen. Børnene trivedes, voxte ud over Reden, kom vidt om og artede sig vel. Rasmus var den Mindste; han var saa deiligt et Barn, at en af de store Skilderimalere inde i Staden laante ham til at male af, og det saa nøgen, som han var kommen til denne Verden. Det Billed hang nu paa Kongens Slot, der havde Herregaardsfruen seet det og kjendt lille Rasmus, uagtet han ikke havde Klæder paa.

Men nu kom den tunge Tid. Skrædderen fik Værk i begge Hænder, der satte sig store Knuder, ingen Doctor kunde hjælpe, ikke engang den kloge Stine, som "doctorerede".

"Man maa ikke forknyttles!" sagde Maren. "Det hjælper aldrig at hænge med Hovedet! nu have vi ikke længer Faders to Hænder til

fornøjelsen i huset. Hvert barn er et *Fadervor* mere! Er det trangt og man har mange munde at sørge for, så spænder man sig stærkere an, finder på råd og gerning i al skikkelighed, *Vorherre* slipper ikke, når vi ikke slipper!"

Herregårdsfruen gav hende medhold, nikkede venligt og klappede *Maren* på kinden; det havde hun mange gange gjort, ja kysset hende med, men da var fruen et lille barn, og *Maren* hendes barnepige. De to holdt af hinanden, og det sindelag slap ikke.

Hvert år, ved juletid, kom fra herregården vinterforråd til skrædderens hus: en tønde mel, et svin, to gæs, en *lille tønde* smør, ost og æbler. Det hjalp, der på spisekammeret. *Ivar Ølse* så da også ret fornøjet ud, men kom dog snart igen med sit gamle mundheld: "Hvad kan det hjælpe?"

Rent og net var der i huset, gardiner i vinduerne og blomster med, både nellike og balsamin. Navnebroderi hang i skilderiramme og tæt ved hang et "*gækkebrev*" på rim, det havde *Maren Ølse* selv digtet; hun vidste hvorledes rimene føjer sig. Hun var næsten lidt stolt af familienavnet "*Ølse*," det var det eneste ord i det danske sprog, der rimede på pølse. "Det er dog altid at have noget *frem* for andre!" sagde hun og lo. Altid bevarede hun sit gode humør, aldrig sagde hun som manden: "Hvad kan det hjælpe?" Hendes mundheld var: "Hold på dig selv og *Vorherre*!" Det gjorde hun og det holdt det hele sammen. Børnene trivedes, voksede ud over reden, kom vidt om og artede sig vel. *Rasmus* var den mindste; han var så dejligt et barn, at en af de store skilderimalere inde i *byen* lånte ham *som model* til at male efter, og det så nøgen, som han var kommen til denne verden. Det billede hang nu på kongens slot, dér havde herregårdsfruen set det og *genkendt* lille *Rasmus*, *selvom* han ikke havde *tøj* på. Men nu kom den tunge tid. Skrædderen fik *gigt* i begge hænder, der satte sig store knuder, ingen doktor kunne hjælpe, ikke engang den kloge *Stine*, som *kunne* "doktorere."

-
"Man må ikke forknyttles!" sagde *Maren*. "Det hjælper aldrig at hænge med hovedet! Nu har vi ikke længere fars to hænder til medhjælp, jeg må

Medhjelp, jeg maa da see at bruge mine des flinkere. Lille Rasmus kan ogsaa føre Naalen!"

Han sad allerede paa Bordet, fløitede og sang, han var en lystig Dreng.

Hele Dagen skulde han ikke sidde der, sagde Moderen, det var Synd mod det Barn; lege og springe skulde han ogsaa.

Træskomandens Johanne var hans bedste Legekammerat; hun var af endnu mere Fattigfolk, end Rasmus. Kjøen var hun ikke; barbenet gik hun; Klæderne hang i Laser, Ingen havde hun til at hjælpe paa dem, selv at gjøre det faldt hende ikke ind; hun var Barn, og glad som en Fugl i Vor Herres Solskin.

Ved den steenreiste Milepæl, under det store Piletræ, legede Rasmus og Johanne.

Han havde høje Tanker; han vilde engang blive en fiin Skrædder og boe inde i Staden, hvor der var Mestere, der havde ti Svende paa Bordet, det havde han hørt af sin Fader; der vilde han være Svend, og der vilde han blive Mester, og saa skulde Johanne komme og besøge ham; og forstod hun da at koge, skulde hun lave Maden til dem Allesammen og have sin egen Storstue.

Johanne turde ikke rigtig troe derpaa, men Rasmus troede at det nok vilde skee.

Saa sad de under det gamle Træ, og Vinden susede i Grene og Blade, det var som om Vinden sang og Træet fortalte.

I Efteraaret faldt hvert eneste Blad, Regnen dryppede fra de nøgne Grene.

"De grønnes igen!" sagde Mo'er Ølse.

"Hvad kan det hjælpe!" sagde Manden. "Nyt Aar, ny Sorg for Udkommet!"

"Spisekammeret er fyldt!" sagde Konen. "Det kunne vi takke vor gode Frue for. Jeg er ved Helsen og har gode Kræfter.

Det er syndigt af os at klage!"

Julen over blev Herskabet i deres Gaard paa Landet, men i Ugen efter Nytaar toge de ind til Staden, hvor de tilbragte Vinteren i Glæde og Fornøjelse; de kom til Bal og Høitid hos Kongen selv.

Fruen havde faaet to kostelige Kjoler fra Frankrig; de vare af et saadant Tøj, et saadant Snit og en Syning, at Maren Skrædders aldrig havde seet slig Herlighed. Hun udbad sig ogsaa

da se at bruge mine des flinkere. Lille Rasmus kan ogsaa føre nålen!"

Han sad allerede på bordet, fløjtede og sang, han var en lystig dreng.

Hele dagen skulle han ikke sidde der, sagde mor *Maren*, det var synd mod det barn; lege og springe skulle han også.

Træskomandens *Johanne* var hans bedste legekammerat; hun var fra endnu *fattigere* folk end *Rasmus*. Køen var hun ikke; barbenet gik hun; *tøjet* hang i laser, ingen havde hun til at hjælpe *sig*, selv at gøre det faldt hende ikke ind; hun var barn, og glad som en fugl i *Vorherres* solskin.

Ved den stenrejste milepæl, under det store piletræ, legede *Rasmus* og *Johanne*.

Han havde høje tanker; han ville engang blive en fin skrædder og bo inde i *købstaden*, hvor der var *skræddermestre*, der havde ti svende på bordet, det havde han hørt af sin far; der ville han være svend, og der ville han blive mester, og så skulle *Johanne* komme og besøge ham; og forstod hun da at koge, skulle hun lave maden til dem alle sammen og have sin egen storstue.

-

Johanne turde ikke rigtig tro på *det*, men *Rasmus* troede at det nok ville ske.

Så sad de under det gamle træ, og vinden susede i grene og blade, det var som om vinden sang og træet fortalte.

Om efteråret faldt hvert eneste blad, regnen dryppede fra de nøgne grene.

"De grønnes igen!" sagde mor *Ølse*.

"Hvad kan det hjælpe?" sagde manden. "Nyt år, ny sorg for *vort* udkomme!"

"Spisekammeret er fyldt!" sagde konen. "Det kan vi takke vor gode frue for. Jeg er ved *god* helse og har gode kræfter.

Det er syndigt af os at klage!"

Julen over blev herskabet i deres gård på landet, men i ugen efter nytår tog de ind til *købstaden*, hvor de tilbragte vinteren i glæde og fornøjelse; de kom til bal og højtid hos kongen selv.

-

Fruen havde fået to *kostbare* kjoler fra Frankrig; de var af et sådant tøj, et sådant snit og en syning, at *Maren Skrædders* aldrig havde set *sådan en* herlighed. Hun udbad sig også hos

hos Herskabsfruen, at hun turde komme op paa Gaarden med sin Mand, at han ogsaa kunde see de Kjoler. Sligt blev nok aldrig seet af en Landsbyskrædder, sagde hun.

Han saa dem og havde ikke Ord at sige før han kom hjem, og hvad han sagde, var kun, hvad han altid kom med: "hvad kan det hjælpe"! og denne Gang blev hans Ord til Sandhed.

Herskabet kom til Byen; Baller og Lystighed begyndte derinde, men i al den Herlighed døde den gamle Herre og Fruen kom slet ikke i de stadselige Klæder. Hun var saa sorrigfuld, og klædt fra Hals til Taa i sort, tæt Sørgeklædning; ikke saameget som en hvid Strimmel var at see; alle Tjenestefolkene vare i Sort, selv Stadskarreten blev overtrukken med sort, fiint Klæde.

Det var en iisnende Frostnat, Sneen lyste, Stjernerne blinkede; den tunge Rustvogn kom med Liget fra Staden til Herregaards-Kirken, hvor det skulde sættes i Slægtens Familie-Begravelse. Forvalteren og Sognefogeden holdt ridende med Fakler foran Kirkegaards-Laagen. Kirken var oplyst og Præsten stod i den aabne Kirkedør og tog mod Liget. Kisten blev baaren op i Choret, hele Menigheden fulgte. Præsten talte, en Psalme blev sunget; Fruen var med i Kirke, hun var kjørt derhen i den sortbetrukne Stadskarreet, den var sort indeni og sort udenpaa, en saadan var aldrig før seet der i Sognet.

Om al den Sorgens Stads blev der talt hele Vinteren, ja det var "Herremands-Begravelse."

"Der saa man, hvad den Mand betød!" sagde Sognets Folk. "Han var høibaaren født og han blev høibaaren begravet!"

"Hvad kan det hjælpe!" sagde Skrædderen. "Nu har han hverken Liv eller Gods. Vi have dog den ene Deel!"

"Tal dog ikke saadanne Ord!" sagde Maren, "han har det evige Liv i Himmeriges Rige!"

"Hvem har sagt Dig det? Maren!" sagde Skrædderen. "Død Mand er god Gjødning! men den Mand her, var vist for fornem selv til at gjøre Gavn i Jorden, han skal ligge i Gravkapel!"

"Tal dog ikke saa ugudeligt!" sagde Maren. "Jeg siger Dig igjen: han har det evige Liv!"

"Hvem har sagt Dig det? Maren!" gjentog

herskabsfruen, om hun turde komme op paa gården med sin mand, så han også kunne se de kjoler. Sådant blev nok aldrig set af en landsbyskrædder, sagde hun.

Han så dem og havde ikke ord at sige før han kom hjem, og hvad han sagde, var kun, hvad han altid kom med: "Hvad kan det hjælpe?" – og denne gang blev hans ord til sandhed.

Herskabet kom til byen; baller og lystighed begyndte derinde, men i al den herlighed døde den gamle herre og fruene kom slet ikke i det fornemme tøj. Hun var så sorgfuld, og klædt fra hals til tå i sort, tæt sørgeklædning; ikke så meget som en hvid strimmel var at se; alle tjenestefolkene var i sort, selv deres fine karet blev overtrukket med sort, fint klæde.

-
Det var en isnende frostnat, sneen lyste, stjernerne blinkede; den tunge rustvogn kom med liget fra købstaden til herregårdskirken, hvor det skulde sættes i slægtens familiebegravelse. Forvalteren og sognefogeden holdt ridende med fakler foran kirkegårdslågen. Kirken var oplyst og præsten stod i den åbne kirkedør og tog mod liget. Kisten blev båret op i koret, hele menigheden fulgte. Præsten talte, en salme blev sunget; fruene var med i kirke, hun var kørt derhen i den sortbetrukne karet, den var sort indeni og sort udenpå, en sådan var aldrig før set der i sognet.

-
Om al den sorgens udsmykning blev der talt hele vinteren, ja det var "herremandsbegravelse."

"Der så man, hvad den mand betød!" sagde sognets folk. "Han var højfornemt født og han blev højfornemt begravet!"

"Hvad kan det hjælpe?" sagde skrædderen. "Nu har han hverken liv eller gods. Vi har dog den ene del!"

"Tal dog ikke saadanne ord!" sagde Maren. "Han har det evige liv i Himmeriges rige!"

"Hvem har sagt dig det, Maren?" sagde skrædderen. "Død mand er god gødning! Men den mand her, han var vist for fornem til selv at gøre gavn i jorden, han skal ligge i gravkapel!"

"Tal dog ikke så ugudeligt!" sagde Maren. "Jeg siger dig igen: Han har det evige liv!"

"Hvem har sagt dig det, Maren?" gentog

Skrædderen. Og Maren kastede sit Forklæde over lille Rasmus; han maatte ikke høre den Tale. Hun bar ham over i Tørvehuset og græd. "Den Tale, Du hørte derovre, lille Rasmus, det var ikke din Faders, det var den Onde, der gik igjennem Stuen og tog din Faders Mæle! Læs dit Fadervor! Vi ville Begge læse det!" Hun foldede Barnets Hænder. "Nu er jeg glad igen!" sagde hun. "Hold fast paa Dig selv og Vor Herre!" Sørgeaaret var tilende, Enkefruen gik klædt i halv Sorg, hun bar heel Glæde i Hjertet. Der blev ymtet om, at hun havde faaet en Beiler, og allerede tænkte paa Bryllup. Maren vidste Noget derom, og Præsten vidste lidt meer. Palme-Søndag, efter Prædiken, skulde der lyses til Ægteskab for Enkefruen og hendes Trolovede. Han var Pælehugger eller Billedhugger, Navnet paa hans Bestilling vidste man ikke ret, den Gang var Thorvaldsen og hans Konst endnu ikke ret i Folkemunde. Den nye Herregaards-Mand var ikke høiadelig, men dog en meget stadselig Mand; han var En, der var Noget, som Ingen forstod, sagde de, han huggede Billeder, var dygtig i sin Gjerning, ung og kjøn. "Hvad kan det hjælpe!" sagde Skrædder Ølse. Palme-Søndag blev Ægteskabet lyst fra Prædikestolen, derpaa fulgte Psalmesang og Altergang. Skrædderen, hans Kone og lille Rasmus vare i Kirken, Forældrene gik til Alters, Rasmus sad i Kirkestolen, han var ikke endnu konfirmeret. Det havde i den sidste Tid skortet paa Klæder i Skrædderens Huus; de gamle, de havde, vare blevne vendte og vendte igen, syede og lappede; nu vare de alle Tre i nye Klæder, men sort Tøi som til en Begravelse, de vare klædte i Overtrækket fra Sørgekarreten. Manden havde faaet Frakke og Buxer heraf, Maren en høihalset Kjole og Rasmus en heel Klædning til at vøxe i til Confirmationen. Der var taget baade det udvendige og indvendige Tøi af Sørgekarreten. Ingen behøvede at vide, hvad det før havde været brugt til, men Folk fik det dog snart at vide, den kloge Kone Stine og et Par andre ligesaa kloge Koner, som ikke levede af deres Klogskab, sagde, at de Klæder vilde	skrædderen. Og <i>Maren</i> kastede sit forklæde over lille <i>Rasmus</i>; han måtte ikke høre den tale. Hun bar ham over i tørvehuset og græd. "Den tale, du hørte derovre, lille <i>Rasmus</i>, det var ikke din fars <i>tale</i>, det var <i>Den Onde</i>, der gik igennem stuen og tog din fars <i>stemme</i>! Læs dit <i>Fadervor</i>! Vi vil begge læse det!" Hun foldede barnets hænder. "Nu er jeg glad igen!" sagde hun. "Hold fast på dig selv og <i>Vorherre</i>!" Sørgeåret var til ende, enkefruen gik klædt i halv sorg, hun bar hel glæde i hjertet. Der blev ymtet <i>noget</i> om, at hun havde fået en bejler, og allerede tænkte på bryllup. <i>Maren</i> vidste noget derom, og præsten vidste lidt mere. Palmesøndag, efter prædiken, skulle der lyses til ægteskab for enkefruen og hendes trolovede. Han var pælehugger eller billedhugger, navnet på hans bestilling vidste man ikke <i>helt</i>, dengang var <i>Bertel Thorvaldsen</i> og hans kunst endnu ikke <i>kommet</i> i folkemunde. Den nye herregårdsmand var ikke højadelig, men dog en meget <i>fornem</i> mand; han var en, der var noget, som ingen forstod, sagde de, han huggede billeder, var dygtig i sin gerning, ung og køn. - "Hvad kan det hjælpe?" sagde skrædder <i>Ølse</i>. Palmesøndag blev ægteskabet lyst fra prædikestolen, derpå fulgte salmesang og altergang. Skrædderen, hans kone og lille <i>Rasmus</i> var i kirken, forældrene gik til alters, <i>Rasmus</i> sad i kirkestolen, han var ikke endnu konfirmeret. Det havde i den sidste tid skortet på <i>tøj</i> i skrædderens hus; det gamle <i>tøj</i>, de havde, var blevet vendt og vendt igen, syet og lappet; nu var de alle tre i nyt <i>tøj</i>, men sort tøj som til en begravelse, de var klædt i overtrækket fra sørgekareten. Manden havde fået frakke og bukser deraf, <i>Maren</i> en højhalset kjole og <i>Rasmus</i> en helt <i>sæt tøj</i> til at vokse i til confirmationen. Der var taget både det udvendige og indvendige tøj af sørgekareten. Ingen behøvede at vide, hvad det før havde været brugt til, men folk fik det dog snart at vide, den kloge kone <i>Stine</i> og et par andre lige så kloge koner, som ikke levede af deres klogskab, sagde, at de klæder ville bringe <i>sygdom</i> i huset,
---	---

bringe Sot og Syge i Huset, "man tør ikke klæde sig i Liigkarreet uden for at kjøre til Graven." Træskomandens Johanne græd, da hun hørte den Tale; og da det nu traf sig, at fra den Dag skrantede Skrædderen meer og meer, saa vilde det nok vise sig, hvem det kom til at gaae ud over. Og det viste sig. Første Søndag efter Trinitatis døde Skrædder Ølse, nu var Maren ene om at holde paa det Hele; hun holdt paa det, paa sig selv og Vor Herre. Aaret efter stod Rasmus til Confirmation; nu skulde han til Staden i Lære hos en Stor-Skrædder, rigtignok ikke med tolv Svende paa Bordet, men med een; lille Rasmus kunde regnes for en halv; glad var han, fornøiet saae han ud, men Johanne græd, hun holdt mere af ham end hun selv vidste. Skrædderkonen blev i det gamle Huus og fortsatte Professionen. Paa den Tid var det, at den nye Kongevei blev aabnet; den gamle, forbi Piletræet og Skrædderens, blev Markvei, Kæret voxte til, der lagde sig Andemad hen over den Pyt Vand, der var tilbage; Milepælen faldt om, den havde ikke Noget at staae for, men Træet holdt sig kraftigt og kjønt; Vinden susede i Grene og Blade. Svalerne fløi bort, Stæren fløi bort, dog de kom igjen i Vaaren, og da de nu fjerde Gang vendte tilbage, kom ogsaa Rasmus til sit Hjem. Han havde bestaaet sit Svendestykke, var en kjøn, men spinkel Karl; nu vilde han snøre sin Randsel, see fremmede Lande; dertil stod hans Hu. Men hans Moder holdt paa ham; Hjemmet var dog bedst! alle de andre Børn vare spredte om, han var den Yngste, Huset skulde være hans. Arbeide kunde han fuldt op faae, naar han vilde tage om paa Egnen, være reisende Skrædder, sye fjorten Dage i den Gaard, og fjorten Dage i den. Det var ogsaa at reise. Og Rasmus fulgte sin Moders Raad. Saa sov han igjen under Fødehusets Tag, sad igjen under det gamle Piletræ og hørte det suse. Godt saae han ud, fløite kunde han som en Fugl, og synge nye og gamle Viser. Velseet var han paa de store Gaarde, især hos Klaus Hansens, den næstrigste Bonde i Sognet. Datteren Else var som den deiligste Blomst at	"man skal ikke klæde sig i ligkaret udover for at køre til graven." Træskomandens <i>Johanne</i> græd, da hun hørte den tale; og da det nu traf sig, at fra den dag skrantede skrædderen mere og mere, så ville det nok vise sig, hvem det kom til at gå ud over. - Og det viste sig. Første søndag efter trinitatis døde skrædder <i>Ølse</i>, nu var <i>Maren</i> alene om at holde <i>sammen</i> på det hele; hun holdt på det, på sig selv og <i>Vorherre</i>. Året efter stod <i>Rasmus</i> til konfirmation; nu skulle han <i>ind</i> til <i>køb</i>staden i lære hos en storskrædder, rigtignok ikke med tolv svende på bordet, men med en; lille <i>Rasmus</i> kunne regnes for en halv; glad var han, fornøjet så han ud, men <i>Johanne</i> græd, hun holdt mere af ham end hun selv vidste. Skrædderkonen blev i det gamle hus og fortsatte professionen. På den tid var det, at den nye kongevej blev åbnet; den gamle, forbi piletræet og skrædderens, blev <i>nu</i> markvej, kærret voksede til, der lagde sig andemad hen over den pyt vand, der var tilbage; milepælen faldt om, den havde ikke noget at stå for, men træet holdt sig kraftigt og kønt; vinden susede i grene og blade. Svalerne fløj bort, stæren fløj bort, dog de kom igen <i>om foråret</i>, og da de nu fjerde gang vendte tilbage, kom også <i>Rasmus</i> til sit hjem. Han havde bestået sit svendestykke, var en køn, men spinkel karl; nu ville han snøre sin <i>rygsæk</i>, se fremmede lande; dertil <i>havde</i> han <i>lyst</i>. Men hans mor holdt på ham; hjemmet var dog bedst! Alle de andre børn var spredt om, han var den yngste, huset skulle være hans. Arbejde kunne han fuldt op få, når han ville tage om på egnen, være rejsende skrædder, sy fjorten dage i den gård, og fjorten dage i den. Det var også at rejse. Og <i>Rasmus</i> fulgte sin mors råd. Så sov han igen under fødehusets tag, sad igen under det gamle piletræ og hørte det suse. Godt så han ud, fløjte kunne han som en fugl, og synge nye og gamle viser. Velset var han på de store gårde, især hos <i>Klaus Hansens</i>, den næstrigste bonde i sognet. Datteren <i>Else</i> var som den dejligste blomst at se, og hun lo altid; der var jo folk, som var så slemme at sige, at hun lo bare for at vise sine
---	--

see, og hun loe altid; der var jo Folk, som vare saa slemme at sige, at hun loe bare for at vise sine smukke Tænder. Lattermild var hun og altid i Humeur til at gjøre Narrestreger; Alt klædte hende.

Hun blev kjær i Rasmus og han blev kjær i hende, men Ingen af dem sagde det med rene Ord.

Saa gik han og blev tungsindig; han havde mere af sin Faders Sind end af sin Moders. Humeuret kom kun, naar Else kom, saa loe de begge To, skjemtede og gjorde Narrestreger, men uagtet der var god Leilighed, sagde han dog ikke et lønligt Ord som sin Elskov. "Hvad kan det hjælpe!" var hans Tanke, "Forældrene see efter Velstand for hende, og den har jeg ikke; klogest var det at tage bort herfra!" men han kunde ikke komme fra Gaarden, det var som om Else havde en Traad fast i ham, han var som en afrettet Fugl for hende, han sang og fløitede til hendes Behag og efter hendes Villie.

Johanne, Træskomandens Datter, var Tjenesteqvinde der paa Gaarden, ansat til ringe Gjerning; hun kørte Melkevognen ud paa Marken, hvor hun med de andre Piger malkede Køerne, ja Gødning maatte hun ogsaa køre, naar det gjordes behov. Hun kom ikke op i Storstuen og saa ikke meget til Rasmus eller Else, men det hørte hun, at de To vare saa godt som Kjærestefolk.

"Der kommer Rasmus ind til Velstand!" sagde hun. "Det kan jeg unde ham!" Og hendes Øine bleve ganske vaade, her var da ikke Noget at græde over!

Der var Marked i Staden; Klaus Hansen kørte derind og Rasmus var med, han sad ved Siden af Else, baade ud og hjem. Han var betagen af Elskov, men derom sagde han ikke et Ord.

"Han maa dog sige Noget til mig om den Sag!" meente Pigebarnet, og deri havde hun Ret. "Vil han ikke tale, skal jeg nok skræmme ham op!"

Og snart taltes der i Gaarden om, at den rigeste Gaardmand i Sognet havde friet til Else, og det havde han, men Ingen vidste, hvilket Svar hun havde givet.

Tankerne snurrede om i Hovedet paa Rasmus.

En Aften satte Else en Guldring paa sin Finger,

smukke tænder. Lattermild var hun og altid i humør til at **lave** narrestreger; alt klædte hende.

-

-

Hun blev kær i *Rasmus* og han blev kær i hende, men ingen af dem sagde det med rene ord.

Så gik han og blev tungsindig; han havde mere af sin fars sind end af sin moders. Humøret kom kun, når *Else* kom, så lo de begge to, skæmtede og **lavede** narrestreger, men **selvom** der var god lejlighed, sagde han dog ikke et **det mindste** ord om sin elskov. "Hvad kan det hjælpe?" var hans tanke, "Forældrene ser efter **en kommende** velstand for hende, og den har jeg ikke; klogest var det at tage bort herfra!" **Men** han kunne ikke komme fra gården, det var som om *Else* havde en tråd fast i ham, han var som en afrettet fugl for hende, han sang og fløjtede til hendes behag og efter hendes vilje.

-

Johanne, træskomandens datter, var tjenestekvinde der på gården, ansat til **småarbejde**; hun kørte mælkevognen ud på marken, hvor hun med de andre piger malkede køerne, ja gødning måtte hun også køre, når der **var** behov **for det**. Hun kom ikke op i storstuen og så ikke meget til *Rasmus* eller *Else*, men **hun** hørte dog, at de to var så godt som kærestefolk. "Der kommer *Rasmus* ind til velstand!" sagde hun. "Det kan jeg unde ham!" Og hendes øjne blev ganske våde, her var da ikke noget at græde over!

.

Der var marked i **køb**staden; *Klaus Hansen* kørte derind og *Rasmus* var med, han sad ved siden af *Else*, både ud og hjem. Han var betaget af elskov, men derom sagde han ikke et ord.

"Han må dog sige noget til mig om den sag!" mente pigebarnet, og deri havde hun ret. "Vil han ikke tale, skal jeg nok **skræmme** ham!" Og snart taltes der i gården om, at den rigeste gårdmand i sognet havde friet til *Else*, og det havde han, men ingen vidste, hvilket svar hun havde givet.

Tankerne snurrede om i hovedet på *Rasmus*.

En aften satte *Else* en guldring på sin finger, og spurgte så *Rasmus*, hvad det betød.

-

og spurgte saa Rasmus, hvad det betød.

"Forlovelse!" sagde han.

"Og med hvem troer Du?" spurgte hun.

"Med den rige Gaardmand!" sagde han.

"Der traf Du det!" sagde hun, nikkede og smuttede bort.

Men han smuttede ogsaa bort, kom hjem i sin Moders Huus som et forvildet Menneske, snørede sin Randsel. Ud i den vide Verden vilde han; det hjalp ikke Moderen græd.

Han skar sig en Stok af den gamle Piil, han fløitede, som var han i godt Humeur, han skulde ud at see Alverdens Herlighed.

"Det er for mig til stor Bedrøvelse!" sagde Moderen. "Men for Dig er det vel det Rigtigste og Bedste at komme afsted, saa maa jeg finde mig i det. Hold paa Dig selv og Vor Herre, saa faaer jeg Dig nok glad og fornøjet igen!"

Han gik ad den nye Landevei, der saae han Johanne komme kjørende med et Læs Gjødning, hun havde ikke bemærket ham, og han vilde ikke sees af hende; bag Grøfte-Hækken satte han sig, der var han skjult - og Johanne kørte forbi.

Ud i Verden gik han, Ingen vidste hvorhen, hans Moder tænkte, han kommer vel hjem igen før Aar er omme; nu faaer han Nyt at see, Nyt at tænke paa, kommer saa i de gamle Folder, de kunne ikke stryges ud med noget Persejern. Han har lidt formeget af sin Faders Sind, jeg saae hellere at han havde mit, stakkels Barn! men han kommer nok hjem, han kan ikke give Slip paa mig og Huset!"

Moderen vilde vente Aar og Dag; Else ventede kun en Maaned, saa gik hun hemmeligt hen til den kloge Kone Stine Madsdatter, som kunde "doctorere", spaae i Kort og Kaffe og vidste mere end sit "Fadervor". Hun vidste da ogsaa, hvor Rasmus var, det læste hun i Kaffegrumset. Han var i en fremmed Stad, men Navnet paa den kunde hun ikke læse. Der var i den Stad Soldater og yndelige Jomfruer. Hans Tanker laae til at tage Musketten eller en af Jomfruerne.

Det kunde Else ikke holde ud at høre. Hun vilde gjerne give sine Sparepenge for at købe ham fri, men Ingen maatte vide, at det var hende.

Og gamle Stine lovede, at han skulde komme tilbage, hun kunde en Konst, en farlig Konst for

"Forlovelse!" sagde han.

"Og med hvem tror du?" spurgte hun.

"Med den rige gårdmand!" sagde han.

"Der gættede du det!" sagde hun, nikkede og smuttede bort.

Men han smuttede ogsaa bort, kom hjem i sin mors hus som et forvildet menneske, snørede sin rygsæk. Ud i den vide verden ville han; det hjalp ikke hans mor græd.

Han skar sig en stok af den gamle pil, han fløjtede, som var han i godt humør, han skulle ud at se alverdens herlighed.

"Det er for mig til stor bedrøvelse!" sagde hans mor. "Men for dig er det vel det rigtigste og bedste at komme af sted, og så må jeg jo finde mig i det. Hold på dig selv og Vorherre, så får jeg dig nok glad og fornøjet igen!"

Han gik ad den nye landevej, der så han Johanne komme kørende med et læs gødning, hun havde ikke bemærket ham, og han ville ikke ses af hende; bag grøftehækken satte han sig, der var han skjult – og Johanne kørte forbi.

Ud i verden gik han, ingen vidste hvorhen, hans mor tænkte, han kommer vel hjem igen før et år er omme; nu får han nyt at se, nyt at tænke på, kommer så tilbage i de gamle folder, de kan ikke stryges ud med noget strygejern. Han har lidt for meget af sin faders sind, jeg så hellere at han havde mit, stakkels barn! Men han kommer nok hjem, han kan ikke give slip på mig og huset!"

-

Moren ville vente år og dag; Else ventede kun en måned, så gik hun hemmeligt hen til den kloge kone Stine Madsdatter, som kunne "doktorere," spå i kort og kaffe og vidste mere end sit "Fadervor". Hun vidste da ogsaa, hvor Rasmus var, det læste hun i kaffegrumset. Han var i en fremmed by, men navnet på den kunne hun ikke læse. Der var i den by soldater og yndige unge piger. Hans tanker lå til at blive soldat eller tage en af pigerne.

Det kunne Else ikke holde ud at høre. Hun ville gerne give sine sparepenge for at købe ham fri, men ingen måtte vide, at det var hende.

-

Og gamle Stine lovede, at han skulle komme tilbage, hun kunne en kunst, en farlig kunst for ham; den virkede, men det var det yderste

ham, den gjaldt, men det var det yderste Middel. Hun vilde sætte Gryden paa at koge efter ham, og da maatte han afsted, hvor i al Verden han var, han maatte hjem, hvor Gryden kogte og Kjæresten ventede ham; der kunde gaae Maaneder hen før han kom, men komme maatte han, hvis der var Liv i ham.

Uden Ro eller Hvile Nat og Dag, maatte han afsted over Sø og Bjerge, om Veiret var mildt eller haardt, om hans Fod blev nok saa træt. Hjem skulde han, hjem maatte han.

Maanen var i første Qvarteer; det maatte den være til den Konst, sagde gamle Stine. Det var et stormende Veir, det knagede i den gamle Piletræ; Stine skar en Qvist af, bandt den i Knude, den skulde nok hjælpe til at trække Rasmus hjem til sin Moders Huus. Mos og Huusløg blev taget fra Taget, lagt i Gryden, der sattes paa Ilden. Else skulde rive et Blad ud af Psalmebogen, hun rev tilfældig det sidste Blad, det med Trykfeilene. "Det gjør lige godt!" sagde Stine og kastede det i Gryden.

Mange Slags skulde til den Grød, der maatte koge og stadigt koge indtil Rasmus kom hjem. Den sorte Hane i gamle Stines Stue maatte miste sin røde Kam, den kom i Gryden. Elses tykke Guldring kom med deri, og den fik hun aldrig igen, sagde Stine hende forud. Hun var saa klog, Stine. Mange Ting, som vi ikke vide at nævne, kom i Gryden; den stod stadigt paa Ilden, eller paa gloende Emmer eller hed Aske. Kun hun og Else vidste det.

Maanen stod i Ny, Maanen stod i Næ; hver Gang kom Else og spurgte: "Seer Du ham ikke komme?"

"Meget veed jeg!" sagde Stine, "og Meget seer jeg, men Vejlængden for ham kan jeg ikke see. Nu er han over de første Bjerge! nu er han paa Søen i Ondt Veir! Veien er lang gennem store Skove, han har Vabler paa Fødderne, han har Feber i Kroppen, men afsted maa han."

"Nei! nei!" sagde Else. "Jeg har ondt af ham!"

"Nu kan han ikke standses! for gjøre vi det, saa styrter han død om paa Landeveien!" -

Aar og Dag var gaaet. Maanen skinnede rund og stor, Vinden susede i det gamle Træ, der viste sig paa Himlen en Regnbue i Maaneskin.

"Det er Bekræftelsens Tegn!" sagde Stine. "Nu

middel. Hun ville sætte gryden til "at koge efter ham", og da måtte han af sted, hvor i al verden han end var, han måtte hjem, hvor gryden kogte og kæresten ventede ham; der kunne gå måneder før han kom, men komme måtte han, hvis der var liv i ham.

Uden ro eller hvile nat og dag, måtte han af sted over sø og bjerge, om vejret var mildt eller hårdt, om hans fod blev nok så træt. Hjem skulle han, hjem måtte han.

Månen var i første kvarter; det skulle den være til den kunst, sagde gamle Stine. Det var et stormende vejr, det knagede i det gamle piletræ; Stine skar en kvist af, bandt den i en knude, den skulle nok hjælpe til at trække Rasmus hjem til sin hans mors hus. Mos og husløg blev taget fra taget, lagt i gryden, der sattes på ilden. Else skulle rive et blad ud af salmebogen, hun rev tilfældig det sidste blad, det med rettelser af trykfejlene. "Det virker lige godt!" sagde Stine og kastede det i gryden.

Mange slags skulle der til den grød, der måtte koge og stadigt koge indtil Rasmus kom hjem. Den sorte hane i gamle Stines stue måtte miste sin røde kam, den kom også i gryden. Elses tykke guldring kom med deri, og den fik hun aldrig igen, sagde Stine til hende på forhånd. Hun var så klog, Stine. Mange ting, som vi ikke kan benævne, kom i gryden; den stod stadigt på ilden, eller på gloende gløder eller hed aske. Kun Stine og Else vidste det.

Månen stod i ny, månen stod i næ; hver gang kom Else og spurgte: "Ser du ham ikke komme?"

"Meget ved jeg," sagde Stine, "og meget ser jeg, men vejlængden for ham kan jeg ikke se. Nu er han over de første bjerge! Nu er han på søen i ondt vejr! Vejen er lang gennem store skove, han har vabler på fødderne, han har feber i kroppen, men af sted må han."

"Nej, nej!" sagde Else. "Jeg har ondt af ham!"

"Nu kan han ikke standses! For gør vi det, så styrter han død om på landevejen!" -

År og dag var gået. Månen skinnede rund og stor, vinden susede i det gamle træ, der viste sig på himlen en regnbue i måneskin.

"Det er bekræftelsens tegn!" sagde Stine. "Nu kommer Rasmus."

kommer Rasmus." Men han kom dog ikke. "Ventetiden er lang!" sagde Stine. "Nu er jeg træt af det!" sagde Else. Hun kom sjældnere til Stine, bragte hende ingen ny Gave. Sindet blev lettere, og en skøn Morgen vidste de Alle i Sognet, at Else havde sagt Ja til den rigeste Gaardmand. Hun tog over at see paa Gaard og Jorder, paa Qvæg og Indbo. Alt var i god Stand, der var ikke Noget at vente paa med Brylluppet. Det blev holdt med stort Gilde i tre Dage. Der var Dands til Clarinet og Violiner. Ingen i Sognet var glemt ved Indbydelsen. Mo'er Ølse var der ogsaa; og da saa Stadsen var til Ende, Skafferne havde sagt Gjesterne Tak og Trompeterne blæste af, gik hun hjem med Levningerne fra Gildet. Døren havde hun kun lukket med en Pind, den var tagen af, Døren stod aaben, og i Stuen sad Rasmus. Han var vendt hjem, kommen i denne Time. Herre Gud, hvor saae han ud, Skind og Been kun, bleg og guul var han. "Rasmus!" sagde Moderen. "Er det Dig jeg seer! - hvor seer Du sølle ud! men glad er jeg i mit Hjerte, at jeg har Dig!" Og hun gav ham af den gode Mad, hun bragte hjem fra Gildet, et Stykke af Stegen og af Bryllupstærten. Han havde i den sidste Tid, sagde han, tænkt tidt paa sin Moder, sit Hjemsted og det gamle Piletræ. Det var underligt, hvor tidt han i sine Drømme havde seet det Træ og den barbenede Johanne. Else nævnede han slet ikke. Syg var han og til Sengs maatte han; men vi troe ikke paa at Gryden var Skyld heri, eller at den havde øvet noget Magt over ham; kun gamle Stine og Else troede det, men de talte ikke derom. Rasmus laae i Feber, smitsom var den; Ingen søgte derfor til Skrædderens Huus, uden Johanne, Træskomandens Datter. Hun græd ved at see, hvor elendig Rasmus var. Doctoren skrev op til ham fra Apotheket; han vilde ikke tage Medicamenterne. "Hvad kan det hjælpe!" sagde han. "Jo saa kommer Du Dig!" sagde Moderen. "Hold fast paa Dig selv og Vor Herre! kunde jeg	Men han kom dog ikke. "Ventetiden er lang!" sagde Stine. "Nu er jeg træt af det!" sagde Else. Hun kom sjældnere til Stine, bragte hende ingen ny gave. Sindet blev lettere, og en skøn morgen vidste de alle i sognet, at Else havde sagt ja til den rigeste gårdmand. Hun tog over for at se på gård og jorder, på kvæg og indbo. Alt var i god stand, der var ikke noget at vente på med brylluppet. Der blev holdt med stort gilde i tre dage. Der var dans til klarinet og violiner. Ingen i sognet var glemt ved indbydelsen. Mor Ølse var der også; og da så stadsen og festen var til ende, skafferne havde sagt gæsterne tak og trompeterne blæst af, gik hun hjem med levningerne fra gildet. - Døren havde hun kun lukket med en pind, den var taget af, døren stod åben, og i stuen sad Rasmus. Han var vendt hjem, kommen i denne time. Herregud, hvor så han ud, skind og ben kun, bleg og gul var han. "Rasmus!" sagde moderen. "Er det dig jeg ser! – hvor ser du sølle ud! Men glad er jeg i mit hjerte, at jeg har dig!" Og hun gav ham af den gode mad, hun bragte hjem fra gildet, et stykke af stegen og af bryllupstærten. Han havde i den sidste tid, sagde han, tænkt tit på sin mor, sit hjemsted og det gamle piletræ. Det var underligt, hvor tit han i sine drømme havde set det træ og den barbenede Johanne. - Else nævnede han slet ikke. Syg var han og til sengs måtte han; men vi tror ikke på at gryden var skyld i det, eller at den havde øvet nogen magt over ham; kun gamle Stine og Else troede det, men de talte ikke derom. Rasmus lå i feber, smitsom var den; ingen søgte derfor til skrædderens hus, udover Johanne, træskomandens datter. Hun græd ved at se, hvor elendig Rasmus var. Doktoren skrev medicin op til ham fra apoteket; han ville ikke tage medikamenterne. "Hvad kan det hjælpe?" sagde han. "Jo, så kommer du dig!" sagde moren. "Hold fast på dig selv og Vorherre! Kunne jeg dog igen se dig få kød på kroppen, høre dig fløjte og
---	---

dog igjen see Dig faae Kjød paa Kroppen, høre Dig fløite og synge, saa vilde jeg gjerne lade mit Liv!"

Og Rasmus løstes af Sygdommen, men hans Moder fik den, Vor Herre kaldte hende og ikke ham.

Eensomt var der i Huset, fattigere blev der herinde. "Han er opslidt!" sagde de i Sognet. "Sølle Rasmus."

Et vildt Liv havde han ført paa sine Reiser, det, og ikke den sorte Gryde, som kogte, havde suget af hans Marv og givet ham Uro i Kroppen. Haaret blev tyndt og graat; rigtig bestille Noget gad han ikke. "Hvad kan det hjælpe!" sagde han. Hellere søgte han Kroen end Kirken.

En Efteraarsaften kom han, i Regn og Blæst, besværligt den sølede Vei fra Kroen til sit Huus; hans Moder var for længe siden borte, lagt i sin Grav. Svalerne og Stæren vare ogsaa borte, de troe Dyr; Johanne, Træskomandens Datter, var ikke borte; hun indhentede ham paa Veien, hun fulgte ham et Stykke.

"Tag Dig sammen, Rasmus!"

"Hvad kan det hjælpe!" sagde han.

"Det er et ilde Mundheld, Du har!" sagde hun. "Husk paa din Moders Ord: hold paa Dig selv og Vor Herre! det gjør Du ikke, Rasmus! det maa man og det skal man. Siig aldrig: hvad kan det hjælpe, saa rykker Du Roden op for al din Gjerning!"

Hun fulgte ham til hans Huusdør, der gik hun fra ham. Han blev ikke inde, han styrede hen under det gamle Piletræ, satte sig paa en Steen af den styrtede Milepæl.

Vinden susede i Træets Grene, det var som en Sang, det var som en Tale. Rasmus svarede paa den, han talte høit, men Ingen hørte det, uden Træet og den susende Vind.

"Der kommer saadan en Kulde over mig! Det er nok Tid at gaae til Sengs. Sove! sove!"

Og han gik, men ikke mod Huset, henimod Kæret, der vaklede og faldt han. Regnen strømmede ned, Vinden var saa iisnende kold, han fornam det ikke; men da Solen stod op og Kragerne fløi hen over Kærets Siv, vaagnede han, halvdød i Kroppen. Havde han lagt sit Hoved, hvor hans Fødder laae, da havde han aldrig reist sig, det grønne Andemad var blevet

synge, så ville jeg gerne ofre mit liv!"

-

Og Rasmus løstes af sygdommen, men hans mor fik den, Vorherre kaldte på hende og ikke ham. Ensomt var der i huset, fattigere blev der herinde. "Han er opslidt!" sagde de i sognet. "Sølle Rasmus."

-

Et vildt liv havde han ført på sine rejser, det, og ikke den sorte gryde, som kogte, havde suget af hans marv og givet ham uro i kroppen. Håret blev tyndt og gråt; rigtig bestille noget gad han ikke. "Hvad kan det hjælpe?" sagde han. Hellere søgte han kroen end kirken.

En efterårsaften kom han, i regn og blæst, besværligt ad den sølede vej fra kroen til sit hus; hans mor var for længe siden borte, lagt i sin grav. Svalerne og stæren var også borte, de tro dyr; Johanne, træskomandens datter, var ikke borte; hun indhentede ham på vejen, hun fulgte ham et stykke.

"Tag dig sammen, Rasmus!"

"Hvad kan det hjælpe?" sagde han.

"Det er et dårligt mundheld, du har!" sagde hun. "Husk på din mors ord: Hold på dig selv og Vorherre! Det gør du ikke, Rasmus! Det må man og det skal man. Sig aldrig: "Hvad kan det hjælpe?" – så rykker du roden op for al din gerning!"

Hun fulgte ham til hans husdør, der gik hun fra ham. Han blev ikke inde, han styrede hen under det gamle piletræ, satte sig på en sten af den styrtede milepæl.

Vinden susede i træets grene, det var som en sang, det var som en tale. Rasmus svarede på den, han talte højt, men ingen hørte det, udover træet og den susende vind.

"Der kommer sådan en kulde over mig! Det er nok tid at gå til sengs. Sove! Sove!"

Og han gik, men ikke mod huset, men hen imod kæret; der vaklede og faldt han. Regnen strømmede ned, vinden var så isnende kold, han fornam det ikke; men da solen stod op og kragerne fløj hen over kærts siv, vågnede han, halvdød i kroppen. Havde han lagt sit hoved, hvor hans fødder lå, da havde han aldrig rejst sig, det grønne andemad fra kæret var blevet hans liglagen.

hans Liiglagen.

Op ad Dagen kom Johanne til Skrædderens Huus. Hun var hans Hjælp; hun fik ham paa Sygehuset.

"Vi have kjendt hinanden fra Smaa;" sagde hun, "din Moder har givet mig baade Øl og Mad, det kan jeg aldrig gjengjælde hende! Dit Helbred vil Du faae igjen, Du vil blive Menneske til at leve!"

Og Vor Herre vilde det, at han skulde leve. Men op og ned var det med Sundhed og Sind.

Svalerne og Stæren kom og fløi og kom igjen; Rasmus blev gammel før Aarene. Eensom sad han i Huset, der meer og meer forfaldt. Fattig var han, fattigere nu end Johanne.

"Du har ikke Troen," sagde hun, "og have vi ikke Vor Herre, hvad have vi saa! - Du skulde dog gaae til Alters!" sagde hun, "Du har nok ikke været der siden din Confirmation."

"Ja, hvad kan det hjælpe!" sagde han.

"Siger Du det og troer saadant, saa lad det være! uvillig Gjest seer Herren ikke ved sit Bord. Tænk dog paa din Moder og din Barndomstid! Du var dengang en rar, from Dreng. Maa jeg læse en Psalm for Dig!"

"Hvad kan det hjælpe!" sagde han.

"Den trøster altid mig!" svarede hun.

"Johanne, Du er nok bleven en af de Hellige!" og han saae paa hende med matte, trætte Øine.

Og Johanne læste Psalmen, men ikke op af en Bog, hun havde ingen, hun kunde den udenad.

"Det var kjønne Ord!" sagde han, "men jeg kunde ikke følge heelt med. Der er saa tungt inde i mit Hoved!"

Rasmus var bleven en gammel Mand, men Else var heller ikke længere ung, om vi skulle nævne hende, Rasmus nævnede hende aldrig. Hun var Bedstemoder; en lille, kaadmundet Pige var hendes Barnebarn, den Lille legede med de andre Børn i Landsbyen. Rasmus kom, støttede sig paa sin Kjep, han stod stille, saae paa Børnenes Leg, smilede til dem, gammel Tid skinnede ind i hans Tanker. Elses Barnebarn pegede paa ham, "sølle Rasmus!" raabte hun; de andre Smaapiger tog Exempel af hende, "sølle Rasmus!" raabte de og forfulgte med Skrig den gamle Mand.

Det var en graa, tung Dag, paa den fulgte fleer,

Op ad dagen kom *Johanne* til skrædderens hus. Hun var hans hjælp; hun fik ham på sygehuset.

-

"Vi har kendt hinanden fra små;" sagde hun, "din mor har givet mig både øl og mad, det kan jeg aldrig gengælde hende! Dit helbred vil du få igen, du vil blive menneske **nok** til at leve!"

-

Og *Vorherre* ville det, at han skulle leve. Men op og ned var det med sundhed og sind.

Svalerne og stæren kom og fløj og kom igen; *Rasmus* blev gammel før årene. Ensom sad han i huset, der mere og mere forfaldt. Fattig var han, fattigere nu end *Johanne*.

"Du har ikke troen," sagde hun, "og har vi ikke *Vorherre*, hvad har vi så? – Du skulle dog gå til alters!" sagde hun, "Du har nok ikke været der siden din konfirmation."

"Ja, hvad kan det hjælpe?" sagde han.

"Siger du det og tror **du** sådan, så lad det være! Uvillig gæst ser *Vorherre* ikke ved sit bord.

Tænk dog på din mor og din barndomstid! Du var dengang en rar, from dreng. Må jeg læse en salme for dig!"

"Hvad kan det hjælpe?" sagde han.

"Den trøster altid mig!" svarede hun.

"*Johanne*, du er nok blevet en af de hellige!" - og han så på hende med matte, trætte øjne.

Og *Johanne* læste salmen, men ikke op af en bog, hun havde ingen, hun kunne den udenad.

"Det var kønne ord," sagde han, "men jeg kunne ikke følge helt med. Der er så tungt inde i mit hoved!"

Rasmus var blevet en gammel mand, men *Else* var heller ikke længere ung, om vi **nu** skal nævne hende, *Rasmus* nævnede hende aldrig. Hun var **blevet** bedstemoder; en lille, kådmundet pige var hendes barnebarn, den lille legede med de andre børn i landsbyen. *Rasmus* kom, støttende sig på sin kæp, han stod stille, så på børnenes leg, smilede til dem, gammel tid skinnede ind i hans tanker. *Elses* barnebarn pegede på ham, "sølle *Rasmus*!" råbte hun. **De** andre småpiger tog eksempel af hende, "sølle *Rasmus*!" råbte de og forfulgte med skrig den gamle mand.

Det var en grå, tung dag, på den fulgte flere, men efter grå og tunge dage kommer også en

men efter graae og tunge Dage kommer ogsaa en Solskins-Dag. Det var en deilig Pintsemorgen, Kirken var pyntet med grønne Birkegrene, der var en Duft af Skoven derinde og Solen skinnede hen over Kirkestolene. De store Alterlys vare tændte, der var Altergang, Johanne var mellem de Knælende, men Rasmus var ikke mellem dem. Just den Morgen havde Vor Herre kaldt ham. Hos Gud er Naade og Barmhjertighed. Mange Aar ere gaaede siden; Skrædderens Huus staaer der endnu, men Ingen boer der, det kan falde ved den første Nattestorm. Kæret er tilgroet med Rør og Bukkeblade. Vinden suser i det gamle Træ, det er som man hørte en Sang; Vinden synger den, Træet fortæller den; forstaaer Du den ikke, spørg den gamle Johanne i Fattighuset. Hun lever der, hun synger sin Psalme, den hun sang for Rasmus, hun tænker paa ham, beder til Vor Herre for ham, hun, den troe Sjæl. Hun kan fortælle om Tiden, som gik, Minderne, der suse i det gamle Træ.	solskinsdag. Det var en dejlig Pinsemorgen, kirken var pyntet med grønne birkegrene, der var en duft af skoven derinde og solen skinnede hen over kirkestolene. De store alterlys var tændt, der var altergang, <i>Johanne</i> var mellem de knælende, men <i>Rasmus</i> var ikke mellem dem. Just den morgen havde <i>Vorherre</i> kaldt på ham. Hos <i>Gud</i> er nåde og barmhjertighed. Mange år er gået siden; skrædderens hus står der endnu, men ingen bor der, det kan falde ved den første nattestorm. Kæret er tilgroet med siv og bukkeblade. Vinden suser i det gamle træ, det er som man hørte en sang; vinden synger den, træet fortæller den; forstår du den ikke, spørg den gamle <i>Johanne</i> i fattighuset. Hun lever der, hun synger sin salme, den hun sang for <i>Rasmus</i>, hun tænker på ham, beder til <i>Vorherre</i> for ham – hun, den tro sjæl. Hun kan fortælle om tiden, som gik, minderne, der suser i det gamle træ.
Originalteksten, bragt her mhp. sammenligning med ændringerne i 2019-versionen, er fra Det Kongelige Biblioteks HCA online-arkiv (efter DSL-udgaven 1963-1967). Der kan være enkelte ´digitale fejl´ i disse ældre online-originaler. Link: http://wayback-01.kb.dk/wayback/20101103141246/http://www2.kb.dk/elib/lit//dan/andersen/eventyr.dsl/index.htm	Sprogjusteret version ved Ivan Hansen (2015/2019) ©